

Slovenski Dom.

Napredno kmetско glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisopna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osminka strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knaflova ulica št. 5, I. nadstr. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina in oglasi se naj pošiljajo upravništvu „Slov. Doma“ v Ljubljani.

Naprednim članom c. kr. kmetijske družbe kranjske!

Dozdevna zmaga nasprotne stranke pri volitvah v odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske ne more izpremeniti ničesar na dejstvu, da je še danes v tej korporaciji večina članov naprednega mišljenja. Tem manj pa se imajo nasprotniki veseliti te zmage, kar se volitev ni udeležilo niti ena šestina vseh članov in ker so se od nasprotne strani uporabljala sredstva dvomljivega značaja ter se je celo oficijelno se strani družbinoga vodstva odvrčalo naše pristaše po podružnicah od udeležbe na občnem zboru. Radi tega razglasa podpisani izvrševalni odbor, da naj velja za strankine pristaše načelo, da naj ne izstopajo iz kmetijske družbe niti kot člani, niti naj ne odlagajo mest kot podružnični funkcionarji. Dolžnost pristašev narodno-napredne stranke, je, da se kmetijske družbe tem čvrsteje oklenejo in delujejo ne glede na sedanji slučajni izid volitev nadalje neumorno za nje prospek in napredek.

V Ljubljani, dne 24. novembra 1910.

Izvrševalni odbor narodnonapredne stranke.

Vsega so naprednjaki vzrok.

Ce slučajno tam kje na Turškem, ali v Aziji, ali pa v prebujni domišljiji kakega klerikalnega časnikarja umore kakega kristjana, tedaj pridejo prav gotovo naši klerikalci in slovenski klerikalni časopisi ter kriče, da so ta umor zakrivilo slovenski naprednjaki. Tako sumničenje je vrgel na nedeljskem klerikalnem shodu v ljubljanskem »Unionu« zopet dr. Ivan Šusteršič naprednjakom v obraz.

Kakor znano, se je pred kakimi dvesti ali tremi meseci rimski župan Nathan precej razžaljivo izrazil o papežu. Mi prav radi priznavamo, da imajo katoličani pravico, da protestirajo proti takemu govorjenju, saj je vendar papež poglavar katoliške cerkve. In če bi naši klerikalci kot katoličani mirno in dostojno protestirali proti takemu govorjenju rimskega župana, bi nihče ne imel nič proti temu.

Da našim klerikalcem portugalska revolucija ni povšeči, je tudi popolnoma

razumljivo. Na Portugalskem se je glavni gnjev ljudstva obrnil proti menihom, in sicer ravno tistega ljudstva, ki je pred vedno zvesto in vdano stalo v službi portugalskih klerikalcev. Tudi na Portugalskem so klerikalci ljudstvo fanatizirali, hujskali zoper vse, kar je bilo naprednega. In tisto verno, toda nahujskano ljudstvo je končno obrnilo svoje orožje proti tistim, katerim je do zdaj zvesto in vdano služilo, in sicer edino zaradi tega, ker je spoznalo in občutilo, da ga je klerikalna politika spravila popolnoma na beraško palico. In pognali so iz dežele vse tiste svoje nekdanje osrečevalce, ki so jim s sladkimi besedami vzeli zadnji košček kruha izpred ust. Klerikalni listi sicer vpijejo, da so na Portugalskem kar na debelo klali menihe in nune. Toda to je navadna laž. Sam vodja portugalskih klerikalcev je javno priznal, da so portugalski revolucionarji jako lepo postopali z izgnanci. Zakaj se vendar klerikalci ne spomnijo na srednji vek, na inkvizicijo, ko je tekla kri v potokih, in sicer v znamenju vere.

Naši klerikalci so torej na nedeljskem shodu v ljubljanskem »Unionu« protestirali proti rimskemu županu Nathanu in proti portugalski revoluciji. Toda iznajdljivega dr. Šusteršiča rimski župan, ali pa portugalska revolucija kaj malo briga, ker sicer bi se prej spomnil na tak protestni shod, ne pa šele čez tri mesece. V drugi polovici svojega govora je namreč vodja naših klerikalcev tudi pokazal, kam pestaco moli. Začel je namreč tudi pri nas iskati Nathanov in revolucionarjev. Dolžil je slovenske naprednjake, da odobravajo postopanje rimskega župana Nathana in počenjanje portugalskih revolucionarjev. In kakor ima že on navado, hujskal je na vse mogoče načine ljudstvo zoper slovenske naprednjake. Nahujskal je tako zelo svoje nevedne poslušalce, da se je bilo bati pobojev. In zdaj vprašamo: Ali je to dostojno? Ali se na tak način brani čast sv. Očeta? Dostojno bi bilo, da bi vodja naših klerikalcev v dostojni obliki protestiral zoper govorjenje rimskega župana Nathana. Toda dr. Šusteršič ni hotel protestirati zoper to govorjenje, temveč njegov glavni namen je bil, nahujskati ljudstvo zoper naprednjake. S tem so pa tudi naši klerikalci dokazali, da se poslužujejo celo najvišjih cerkvenih dostojanstvenikov, ter jih izrabljajo v svoje strankarske politične namene.

Da našim klerikalcem ni prav nič za govorjenje rimskega župana Nathana, kaže že to, da so na Goriškem slovenski klerikalci prijatelji in zavezniki laških liberalcev. Ti laški liberalci so pa somišljeniki rimskega župana in so na javnem shodu hoteli odobravati njegovo govorjenje zoper papeža. Če bi bili naši klerikalci res pošteni, tedaj bi se ne mogli vezati in družiti s temi ljudmi, temveč bi najprvo odrekli prijateljstvo tem največjim nasprotnikom slovenskega naroda in katoliške cerkve. Toda našim klerikalcem ne gre za vero, ne za narod, temveč edino za njihovo samopašno politiko. Slovenski naprednjaki so jim edina ovira, ki jim brani, da ne morejo neovirano odirati in izsesavati na-

šega, že itak revnega kmeta. Toda ne le naši klerikalci, temveč tudi nemški klerikalci so taki. Tudi na Dunaju so ondodni klerikalci protestirali proti govoru rimskega župana Nathana in obsojali dunajske židovske nemške nacijonalce, ki so odobraval rimskega župana. Toda, glej čuda! Ravno ti klerikalci so se pa zvezali z nemškimi nacijonalci, z Židi za prihodnje deželnozborske volitve zoper Slovence, ki so na Nižjem Avstrijskem v veliki manjšini.

Taki so torej naši klerikalci — res pravi, verni in prepričani katoličani, seveda, samo takrat, kadar gre za njihov žep. Sicer se pa kaj radi vežejo z najhujšimi nasprotniki vere in slovenskega naroda. Ubogi kmet, ki ne izpregledaš, ki ne spoznaš tistih, ki te za nos vodijo in polagoma uničujejo. Še je čas, da se zbudiš, da prepodiš tiste, ki izrabljajo tebe, tvojo grudo, tvojo vero — proč s hinavci, proč z izkoriščevalci!

Pristašem narodno-napredne stranke.

Z ozirom na bližajoče se velevažne občinske volitve v Ljubljani in na splošni politični položaj, se je doseglo v narodno-napredni stranki med obema strujama sporazum in ustvarila podlaga za uspešno udejstvovanje strankinega kulturnega, gospodarskega in političnega programa. Izvrševalni odbor narodno - napredne stranke ob tej priliki obžaluje medsebojne napade strankinih pristašev, ki so se dogajali v zadnjem času v naprednem časopisu, ter pozivlja vse pristaše k složnemu, pozitivnemu delu.

V Ljubljani, dne 18. novembra 1910.

Za izvrševalni odbor narodno - napredne stranke:

Ivan Hribar
t. č. predsednik.

Dr. Ivan Tavčar
t. č. podpredsednik.

Politični pregled.

Državni zbor.

Avstrijski državni zbor je bil sklican na dan 24. novembra. Vlada hoče v tem zasedanju rešiti šestmesečni začasni proračun, podaljšanje bančnega privilegija, podaljšanje začasno veljavne postave o državnozborniškem poslovniku in predloži tudi predlogo o laški pravni fakulteti. Državni proračun za leto 1911. izkazuje en in četrt milijona prebitka.

Pogajanja med Čehi in Nemci.

Spravna pogajanja med Čehi in Nemci, ki so trajala nad šest tednov, niso bila ugodno končana, in sicer zaradi nemških pretiranih zahtev. Pogajanja so se razbila, toda ne popolnoma. Točke, v katerih so se Nemci in Čehi sporazumeli, se ne razveljavijo, ampak obe narodnosti jih priznati kot podlago za nadaljne razprave, ki se imajo vršiti na Dunaju. Ni pa zadosti, da se narodnostno vprašanje reši samo za češko kraljestvo. To vprašanje se mora rešiti za vso državo; med vsemi narodi se mora skleniti sporazumljenje in mir. Vsakemu naj se da to, kar mu gre, in konec bo teh večnih preprirov.

Avstrija in Srbija.

Srbski poslanik na Dunaju, t. j. zastopnik Srbije mora v pokoj. Tudi avstrijski poslanik v Belgradu bo od naše vlade odpoklican. V avstrijskih delegacijah je namreč češki učenjak Masaryk, kot delegat razkril in pojasnil nekatera ponarejena pisma, ki so bila podlaga za nastopanje naše države proti Srbom in tudi podlaga velike, neopravičene nezaupnosti višjih in najvišjih krogov proti Jugoslovanom. — »Slovenec«, glasilo dr. Šusteršičeve stranke, je takrat ostudno pisal o Hrvatih, avstrijskih Srbih in celo Slovencih, ki niso slepi njegovi pristaši, da so to sami protiavstrijski izdajaleci, akoravno je moral dobro vedeti, da ni pičice resnice na tem. Potrjeval je visoke kroge torej v napačnem mnenju, a s tem škodil avstrijskim Jugoslovanom več, kakor vsak narodni nasprotnik.

Smrt velikega Slovana.

Na Ruskem je umrl po vsem svetu znani in slavni pisatelj, grof Lev Nikolajevič Tolstoj. Oznanjeval je bratoljubje, a ne samo oznanjeval, ampak tudi z lepim zgledom izvrševal. Seveda je tolmačil nekatere nauke drugače, kakor ruska cerkev. Tolstoj je bil mogočen zagovornik in zato ljubljenec ruskih kmetov, delavcev in dijakov. Ko je prišla vest o njegovi smrti med kmetsko ljudstvo, so kmetje romali trumoma na kraj smrti, molili za svojega dobrotnika. K pogrebu so vozili posebni vlaki. Tolstoj so pokopali v njegovem domovju na Jasni Poljani.

Avstrija in Rusija.

Med Avstrijo in Rusijo ni vse v redu. Od tistih rabuk v Belgradu in ostali Srbiji za časa priklopljenja Bosne in Hercegovine k naši državi, je ruska vlada nekako sovražna napram Avstriji. Zdaj pride na Dunaj nov ruski poslanik, in listi trdijo, da je njegova prva skrb, delovati za zblizanje in prijateljstvo med Avstrijo in Rusijo.

**Somišljeniki, narodnjaki, naročajte
in širite „Slovenski Dom“**

Razgled.

r Skrbimo za svoje posle! V Trstu obstoja že 12. leto »Zavod sv. Nikolaja«, zavetišče za brezposelne slovenske in slovanske služkinje. Toda na Kranjskem pozna še malokdo njegov vzvišeni pomen in namen. Marsikdo misli, da je to nekaka posredovalnica za službe, ter ga kot tako cenijo vse one gospodinje, ki potrebujejo služkinj. Toda glavna naloga zavoda ni posredovanje služb. »Zavod sv. Nikolaja« v prvi vrsti štiti slovenska dekleta pred izkoriščanjem, zatiralci in zapeljivci, uči jih dela in poštenega življenja, širi jim duševno obzorje, ter jih uči ljubiti svoj materinski jezik in svoj narod. V ta zavod se zatekajo dekleta, ko pridejo v Trst iskat službe, tukaj najdejo zavetišče, ako izgube službo in ne najdejo takoj druge primerne. »Zavod sv. Nikolaja« vrši torej veliko človekoljubno in domoljubno misijo, ter je dosegel tekom svojega obstanka najlepše uspehe v narodnem in tudi v gospodarskem oziru. Zato pa ni dovolj, da ga podpira samo Trst in okolica njegova, zavzeti bi se morala za ta, za Slovence velevažni zavod, vsa Slovenija, saj se shajajo v njem dekleta iz vseh krajev slovenske domovine, v največjem številu pa s Kranjskega. Slovenskim hranilnicam, občinam ter raznim društvom in posameznikom se bo pač malo poznalo, če pošljejo vsako leto temu zavodu par kronic, zavod pa bi bil na ta način gmotno močno podprt in bi lažje vršil svojo lepo nalogo, ki zahteva uprav velikanskih denarnih žrtev.

r Sv. Miklavžev večer se bliža, za otroke nadepoln in vesel dan. Ob mejah Slovenije je veliko otročičev, ki željno pričakujejo tega dne, da zazro darove, ki jih jim bo poslala po sv. Miklavžu mati Slovenija. Družba sv. Cirila in Metoda bi rada ustregla željam in nadam teh malih, zato trka na vsa idealno srca rodoljubnih Slovencev s prošnjo: »Naredite veselje z darovi našim malim, spomnite se ubogih otrok v trenutku, ko mislite, kako bi obdarovali svojo ljubljeno deco.« Za vsak, tudi najmanjši dar, vam bo neizrekljivo hvaležna uboga mladina in družba sv. Cirila in Metoda.

gp Vsiljivi »Franck«. Znano prusko podjetje »Franck« je poslalo vsem slovenskim časopisom okrožnico za ponatis. V tej okrožnici je rečeno s pravo židovsko vsiljivostjo: »Z veseljem in velikim zanimanjem smo izvedeli novice, da namerava tovarna »Franck« v Zagrebu (?) ustanoviti podružnično podjetje na posestrimskih tleh sosednje Kranjske; vse priprave so že v tiru. — To odgovarja (?) časovnim potrebam (?) in jugoslovanskim razmeram (?) tembolj, ker se v časopisih vedno ponudarja, da je treba domačo (??) industrijo pospeševati. S to mednarodno (aha) tvrdko bo slovenska podjetnost gotovo častno (?) in krepko zastopana.« — To vsiljivo židovsko reklamo je prinesel dosedaj edino

»vseslovenski« »Slovenec«, ki se je polakomnil par kronie. Naš list je že povedal, kaj je za nas »Franek«. Podjetje je prusko ter ima glavni sedež v Ludwigsburgu. Tam je podjetje strogo nemško, istotako v Lincu, kjer podpira nemška bojna društva. Tudi na Češkem sta obe tovarni nemški. V Italiji prispeva za »Lego«, na Ogrskem je madžarsko, v Zagrebu se dela hrvaško, a nas Slovence ima »Franek« za tako nezavedne in nerazsodne, da naj z veseljem pozdravljamo tega pruskega kameleona, dasi bi tovarna ostala tako nemška, kakor v Lincu. Slovenci se »Franeka« prav nič ne veselimo, temveč odločno odklanjamo vsiljivega tujca. Prav nič ne odgovarja časovnim potrebam in južnoslovenskim razmeram, da bi mi morali podpirati inozemsko spekulacijo. V naših listih se res poudarja, da je treba pospeševati domačo industrijo, toda pri tem mislimo na »Kolinsko tovarno«, ki so nam jo ustanovili v Ljubljani bratje Čehi, ki ina ravnotako dobre izdelke ter žrtvuje mnogo za slovenske narodne namene.

Dolenjski novičar.

d Črnomelj. Tukaj se je ustanovilo koncem leta 1908. »Društvo za varstvo otrok in mladinsko skrb« za sodni okraj Črnomelj. Društvo ima 9 ustanovnikov. Ti so pa po vrsti pristopa navedeni: gosp. Anton Zurec, trgovec; gosp. Oton Ploj, c. kr. notar; slavna »Posojilnica«; gosp. Avgust Kunc, trgovec, vsi v Črnomlju; g. Juri Štrucelj, c. kr. deželosodni svetnik v pok.; gosp. Andrej Laker, hotelir, in gdč. Katarina Starih (drugič); vsi iz Črnomlja. Rednih članov pa ima društvo letos 71. — Dohodkov je imelo društvo do danes K 2192:47; izdatkov pa K 331:47; tako, da ostane premoženja še K 1861.— Na enkratnih podporah izdalo je društvo K 302:20. Vsled pomanjkanja sredstev, kojemu vzrok je znana siromašnost našega okraja, društvo dosedaj ni moglo tako delovati, kakor bi bilo želeli. Da si društvo pridobi nekoliko sredstev in da se vzbudi pri ljudstvu nekoliko več zanimanja zanje, napravilo je s privoljenjem visokega c. kr. finančnega ministrstva dne 2. oktobra 1910 efektivno loterijo, ki je imela za tukajšnje razmere še precej dober uspeh ter donesla društvu K 591:38 čistega dobička. V dosego tega povoljnega uspeha pripomogli so najbolj gospa Sofija Haring in njena gospodična hčerka gdč. Urh ter društveni tajnik g. oficijal Štepec, dalje prečastita duhovščina in slavno učiteljstvo. Omeniti je tudi slavno županstvo Gradac in ondotnega pečarja g. Piletiča, ki so, če tudi ne spadajo v okoliš črnomaljskega sodišča, v par dneh razprodali par stotin srečk, in g. Jureta Radeta iz Predgrada iz Poljanske doline, ki je tudi razprodal veliko srečk in se je poprej mnogo trudil za dru-

štvo. Vsem tem in sploh vsem, ki so na katerikoli način k navedenemu uspehu kaj pripomogli, bodi izrečena na tem mestu najsrčnejša zahvala. Pri tej priliki se obrača podpisani odbor na vse one, ki imajo srce za ubogo osirotelo in zanemareno mladino, da se povsod in pri vsaki priliki spominjajo tega človekoljubnega in ravno za siromašno Belokrajino toliko potrebnega društva posebno s tem, da pristopajo k istemu kot člani.

O d b o r.

d Z Rake. Že zopet moramo poročati o naših gorečih klerikalcih. Zadnji čas se vse nekam čudno in zmedeno vedejo. Seveda volitve rojijo po njihovih buticah. Začeli so kmete voditi za nos. Pomilujemo vse tiste, kateri so se vsedli klerikalcem na lim. Može, kam je vam zlezlo srce, gotovo v hlače. Ali mar mislite, da vas bo klerikalizem osrečil? Ubogo ljudstvo, kje imaš pamet, ki tako drviš čez drn in strn za ta pogubonosni klerikalizem. Klerikalci se vesele svoje slave, zadnji čas so že nekaj nepremišljenih mož dobili za svoj mlin, katere so prekrstili. Nekega bivšega liberalca so baje krstili na ime »Harambaša«, nek drug goreč apostol klerikalne misli, čigar ime za danes zamolčimo, jo je pa pošteno skupil po svojem hrbtu, ker se ponoči vedno okrog klata. Res, lepa družba je to. Njim je pač vse dovoljeno, smejo ponoči popivati in okrog laziti ter se posluževati še tako umazanih sredstev, vendar so pri župniku v največji milosti in bolj spoštovani kot dobri, verni katoličani, dasiravno dostikrat nimajo nič vere. Upamo, da boste vi, zaslepljeni možje, ki so vam dozdej klerikalci sipali le pesek v oči, vendar enkrat izprevideli, kaj se z vami godi, in da boste na dan volitve pomedli klerikalno sodrgo tja, kamor spada, namreč med staro šaro. Pripravite se!

d Krka. Naš župnik je dober govornik, dasiravno je mala oseba. Pridiga, kakor kak misijonar. Njegova mala oseba zraste, kadar pridejo na vrsto liberalci. Ves postane od srda rdeč in se napihuje, kakor žaba proti volu. Bližajo se pri nas občinske volitve. Sedanji odbor je na liberalni podlagi, zato si naš župnik v vsaki pridigi privoščiči nekaj liberalcev. Zadnji dopis v »Slovenskem Domu«, v katerem je bilo povedano, da je naš župnik pridigoval, da so duhovniki več kot angeli in več kot Marija, ga je tako zadel, da se je že začel prati, 200 K nagrade dobi, kdor dokaže, da je tako pridigoval. V svoji pridigi je rekel župnik, da bi imeli liberalci radi lep, slovesen pogreb in da bi jim s štirimi zvonilo. Tega pa on ne bo storil, ker ima moč od škofa, da ne dovoli nobenemu liberalcu več zvoniti. Jezil se je nad liberalce, ki hodijo od hiše do hiše in imajo v žepu »Domoljuba«, poleg njega pa še »Slovenski dom«, tisti pohujšljivi list, ki je od škofa prepovedan časnik in ga bero. S tem pohujšujejo poštene katoliške može. Pravil je, da je k njemu prišel nek krščan-

ski mož, ter rekel, da rajši umre, nego pa da bi volil liberalca. Po pridigi je oznanil, da bo treba zidati nov farovž. Z Dunaja je prišlo, da so ondotni zdravniki spoznali, da je naš farovž mokroten in vsled tega nezdrav. Zato mora biti nov. Srečna fara, ki ima takega skrbnega župnika. Kar je nas liberalcev, smo prosti cerkve in farovža, nam ne bo treba nov farovž zidati, saj nam ne bo zvonilo. Prepustimo vse zidanje škofu, župniku in krščanskim možem.

d Iz Krmelja pri St. Janžu. Čujte in strmite! — »Werk« bo postal naroden. Ko je imel zadnjič mokronoški »Sokol« s svojim pododsekom šentjanskim javno telovadbo v St. Janžu, je njegov nastop tako imponiral inženirju K. iz Krmelja, da je v svoji navdušenosti prosil, naj bi tudi v Krmelju ustanovili »Sokola«. Prvega in petnajstega v mesecu pri predplačilu in plačilu so, kakor povsod pri rudnikih, tudi pri nas v navadi popivanje, razgrajanje, pretepi in rabuke. Nedavno je bilo slišati, kako si je pomagal nek delavec, ker mu niso hoteli v grajzleriji pravočasno izplačati obljubljenega naknadnega doplačila. Zgrabil in stresel je gosp. K., da mu je raztrgal sukno; ko je videl računovodja Filip, da delavec ne ravna ravno nežno z g. K., mu je priskočil na pomoč; dasiravno je F. na jeziku tako močan, kadar govori o sebi, kakor Samson, ga je vendar delavec ukrotil in mu zrahljal kosti. Ni je bilo druge rešilne poti, kot da sta mu plačala, kar je zasluži, potem je pa miroval. Take in enake zgodbe g. K. gotovo niso po godu. V Krmelju naj bi se torej ustanovil »Sokol«, v njem naj bi se delavci likali in vzgojevali, ekstravaganti pa odvajali pijančevanja in pretepev, (!) tega si želi srce inženirja K. v svoji skromnosti. Ko bi bili dovolj izvežbani, jim pa lahko dajo knapovsko uniformo, jih vzemo iz sokolskega društva, ter jih sprejmejo g. K., dalje g. F., in gotovo tudi generalisimus G. — k sebi za svoje trabante. Saj jih bodo rabili še vsi trije; v Krmelj pridejo namreč (tako mi je nekoč nek berač pravil) »rdečkarji« (»mokrači«). In rdečkarji bodo posedli vas Krmelj, organizirali vse delavstvo, tako da bo en hlev in en pastir. Seveda je pa g. G. še vedno v spominu kraval, ki so mu ga bili pred leti napravili pod njegovim oknom razjarjeni delavci, zato se bo gotovo dobro pripravil na one dni obiskovanja, ko poplavijo šentjansko dolino »rdečkarji«. Pa pustimo za enkrat »rdečkarje« še pri miru, saj so oni dnevi obiskovanja še daleč, daleč. Ampak kar je obljubil gospodin inženir K., to je novica, to; mož je dejal (gotovo čisto pri »ta pravem brihtu«, da bo »Werk« — (dragi bralec, ne padi mi v omedlevice!) — kupil »Sokolu« telovadno orodje (!) in preskrbel oziroma podaril telovadne prostore (!) O ironija vse ironij! Tisti »Werk«, čigar jara gospoda je svoj čas hotela imeti v Krmelju nemško (šulferajnsko) šolo, »Werk«, ki

ima za vrhovnega poglavarja dobro znane Ernesta Gmeynerja, češkega Nemca (ali kaj že), »Werk«, ki mu načeljujejo individui, ki si upajo našo narodnost obklati z imeni: »Windische Gauner, Hunde...«, »Werk«, ki je na vse lepe in nelepe načine deloval proti bivši N. D. O. itd., ta »Werk« da bo mecen Sokolstva?! Kolossal, Herr 'K! Pr: j bo, sam bognasvaruj, posedel in zakraljeval v nebeškem kraljestvu, kakor bo žrtvoval »Werk« v sedanjih razmerah en vinar v slovenske namene. Sokolstvo sloni in mora sloneti na strogo narodni podlagi, a »Werk« —raje molčimo. »Sokol« ni društvo z nalogo prisilne delavnice in se ne bo stavil v službo kakemu K. ali »Werku«. Če hoče g. K. oziroma »Werk« preprečiti popivanje, naj strogo, po črki izvaja skrupucalo takozvane »Dienstordnungen« šentjanske premogovniške družbe. Mož, ki zna odpustiti delavca od dela zaradi »Slovenskega Doma«, bo že znal pomagati si. Najbolje pa je, da gospodin K. ustanovi v Krmelju abstinenčno, protialkoholno društvo; tisto, tisto bi bilo potrebno!

d Iz Št. Janža na Dolenjskem. Klerikalci obračajo, pa ne bodo obrnili naprednega Št. Janža. Preteklo nedeljo, dne 20. t. m., ko je v Ljubljani grmel dr. Šušteršič proti rimskemu županu, je pa priredil dr. Zajec v Št. Janžu shodič, s katerim je hotel kar naenkrat zatreti napredno našo občino. Hvalil je delovanje S. L. S. v deželni zboru in otvoril svojo čenčarijo v znamenju belokranjskih volitev. Izvoljeni prof. Jarc pojde, kakor smo izvedeli od dr. Zajca, na Dunaj in bo rešil novi lovski zakon iz „lajdelčka“ ministrske mize. Potem bomo pa vse zajce postrelili. Na te besede dr. Zajca se oglasi eden njegovih pristašev: „Pa tudi Vas, gaspud dohtar!“ Počasi pride nato dr. Zajec do kmetijske družbe ter sladko ginjen triumfira, češ sedaj je prišla v klerikalne roke in v roke kmeta. Vrhunec veselja in sladke ginjenosti pa je odseval iz dr. Zajčevega obraza in nosa, ko je poudarjal: „In z družbo so prišli v naše roke tudi „soldi“, „soldi“! Da „soldi“ so, po čemer so zahrepeneli grabežljivi kremplji klerikalnega duha teme, za „ubogega revčka kmeta,“ (kakor je govoril dr. Zajec). Tem nenasitnim volkovom ni nič, ampak za njegove solde, ki jih porabijo sedaj lahko za svoje strankarske namene. V dokaz, da je „Slov. Dom“ o Beli Krajini lagal, navede dr. Zajec novice pred kratkim priobčene iz Št. Janža o kaplanu Černuglju, pa njegova drznost se na mestu kaznuje, ker se oglasi takoj proti temu več navzočih, ki mu ponudijo dokaze in priče. Ta nepričakovan nastop spravi „gaspuda dohtarja“ v zadrego in mu kar zapre sapo; iz svoje zagate se reši le s tem, da začne s shoda poditi otroke. Drugič naj se bolj informira, predno hoče napadati „Slov. Dom“. Da je ta list pisal resnico, tega ne ovrže 50 dr. Zajcev in 100 Černugljev. Svojo obljubo, da bo po končanem

svojem govoru dal besedo tudi drugim, je požrl, ker se je bal debate, iz katere bi bil vlekel „ta kratko“. Še župnik je komaj dobil besedo. Pa tu ga dr. Zajc znova polomi. Župnik ga pozivlja, naj vkrene kaj proti 8% nakladi v prid meščanske šole v Krškem. Mož namreč izjavi, da mu stvar ni nič znana, da jo bo šele proučeval, obenem pa pove, da nič gotovega ne obljubi. Zadeva je bila že v deželni zboru v razpravi, dr. Zajc pa o njej nič ne ve! Lep poslanec! —

d Iz Št. Janža na Dolenjskem. — Zajčev napad na šentjansko občino. Dr. Zajčev shodič je bil v prvi vrsti hujskanje proti naprednosti šentjanske občine in agitatoričen poskus za bodoče občinske volitve. Zajec hvali na vse pretege novi obč. volilni red in vidi v preroškem duhu vse, vse v klerikalnem jarmu. Ta mož trdi, da je slehern najslabši klerikalec boljši in več vreden, kot najboljši liberalen mož. Postrezimo s komentarjem! Radeška občina je nekak klerikalen slonokoščeni turn, njen župan po imenu Rižnar Jakec briljant med draguljami dolenjskih klerikalcev. Odkar ima ta možiček v rokah vajeti radeške občine in zavzema mesto načelnika pri cestnem odboru, znaša cestna naklada 20%, dočim je bila pred njim 16%. Če se vzame v ozir še splošno slabo stanje cest pri vsem tem pod komando vzor-klerikalca, ni treba nič več pripomniti. Vse vpije, kam gre denar! Šentjanski župan gosp. Ivan Prijatelj se je izrazil, da je založil za cestni odbor v Radečah za leto 1909 in 1910 okrog 1500 K, pa vkljub prošnji ni dobil še niti vinarja vrnjenega. Kako to, da mora napredni župan napredne občine čakati in čakati na svoj denar, ki ga klerikalni cestni odbor klerikalne občine s klerikalnim županom in načelnikom noče, oziroma vsled slabega gospodarstva ne more vrniti. Nekoč je g. Iv. Prijatelj dobil, kakor smo izvedeli iz zanesljivega vira, od dež. odbora ukor, ker je v nekem slučaju potrebe založil v občinsko blagajno nekaj denarja. Gotovo je tudi za zgoraj omenjeno prijaznost vreden ukora in radeški Jakec pa vse pohvale? Dalje se je dotaknil dr. Zajec šentjanske občine z nesramno opombo, češ da je ta najela (!) nekoga liberalnega magnata, da seka les v šentjanski občini in ga vozi po cesti, samo da jo je razoral. Da bo dr. Zajec vedel kdo je dotičnik, mu povemo: g. Fran Zupančič. In ta ima v naši občini gozdove torej je naš davkoplačevalec in je polno upravičen voziti po naših cestah. Gospod Zupančič pa ni kriv, da je cesta pokvarjena, marveč letošnje, večinoma slabo vreme. Razen tega namerava g. Zupančič, kakor hitro mogoče, cesto zopet na lastne stroške popraviti. Kadar namerava priti zopet prodajati otrobe in laži v Št. Janž, naj dr. Zajc s svojo zajčjo pametjo ne pozabi shoda preje pravočasno in javno naznaniti, da mu bodo Št. Janci v stanu napraviti primeren sprejem in vreden pozdrav za odhodnico. Zapomni naj si pa predvsem, da šentjanska občina je bila, je,

in tudi bo napredna, in basta gospod dr. Zajc!

d Iz ribniške doline. „Domoljub“ se v zadnji številki jezi nad blatom in lužami na naši deželni cesti ter dela za to odgovorne sedanjega in prejšnje cestne načelnike, seveda samo „liberalce“. Da naše ceste niso povsod vzorne, radi priznavamo, a temu niso toliko krive osebe, kakor pomanjkanje sredstev, ki so potrebna za dobre ceste. Okraj plačuje visoke cestne naklade ter izda mnogo za vzdrževanje cest. Cestni odbor ima dobro voljo več storiti, a nima na razpolago tujih blagajn, iz katerih bi zajemal v času suše cestnega zaklada. Nesrečni liberalci so vsega krivi. Ko so naprednjaki v trgu zahtevali vodovod, kanalizacijo in razsvetljava, so jim klerikalci očitali, da naj si te reči sami napravijo, ako jih hočejo imeti, ker klerikalci nimajo denarja za to. Sedaj so liberalci krivi, ako so ceste slabe, ker nečejo ali ne morejo sproti postrgati blata po cestah. Naprava kanalizacije v trgu je povzročila pač veliko nepriliko zaradi obilnega deževja in ker se je z delom prepozno začelo. Letos smo pač imeli izredno deževno leto. Zato pa ne more cestni odbor ničesar. Tudi dopisniku „Doma“ nečem očitati, da nam ni hotel izprostiti boljšega vremena. Nemeč sicer pravi, da pride vse dobro od zgoraj, a vselej ni tako. Tega so zopet liberalci krivi. Najbolj izvožena in poprave potrebna je cesta iz Ribnice v Dolenjo vas, zlasti od Gorice vasi do Prigorice. Tu ne izda nobeno nasipanje, ker cesta nima prave podlage. Težki vozovi zmeljejo gramoz v par dneh ter delajo grape. Cestni odbor je letos sklenil to cesto tlakovati in zaradi obilnih stroškov razdeliti delo na več let. Za sedaj se je hotelo tlakovati 500 m ceste, a zaradi obilnega deževja se letos delo ni izvršilo. Upamo, da da se to prihodnje leto gotovo zgodi. Splošno spoštovani cestni načelnik Fr. Ilc se je bil v svojih mladih letih pridružil S. L. S., misleč, da tako dela, kakor govori in piše. Ko se je pa o nasprotnem prepričal in klerikalce videl pri njih delu, jim je obrnil hrbet. Je pa že njegov sosed Lojze drug mož, ki bode v kratkem v Katoliškem domu predaval o značajih. Imeli bomo lepo zabavo.

d Iz Srednje vasi nad Črmošnjicami. Mnogokrat se je že naglašalo, da ameriški denar nima teka. Ali se mož v Ameriki ponesreči in zapusti ženo in otroke v siromaštvu, ali pa si nakoplje jetiko, ki mu požre vse prihranke. Prav dostikrat pride mož po večletni odsotnosti domov, pa najde komaj par mesecev starega otroka. Družinski mir je za vselej izginil. Mož hodi iz jeze v gostilno, žena pa skuša vtopiti kes v kaki drugi gostilni in kmalu gre s prihranki vred tudi posestvo na boben. Preje ga skoraj ni bilo slučajja, da bi bil tožil zakonski mož na njegovo ime vpisane otroke na priznanje nezakonskega rojstva. Zdaj se taki slučajji izvanredno naglo množe in vendar ne pride

pred sodišče niti desetina vseh slučajev: večina zakonskih mož raje potrpi. Mnogokrat pa doprinese zakonska žena, ki ne more skrivati sadu svojega greha, naravnost hudodelstvo, ko izve, da se njen mož v kratkem vrne iz Amerike. V Srednji vasi nad Črmošnjicami je živela Jožefa Smuk, ko je bil njen mož Karel v Ameriki, z nekim hlapcem v zelo intimnem razmerju, ki je imelo za posledico — dvojčke. Ko je prišel domov njen mož, je prinesel s seboj jetiko in ni imel eneržije, da bi se hudoval nad ženo radi njenega greha, pač pa je žaloval sam za sebe. Dvojčka pa sta očitno hitro hiralala in, ker sta baje bila čisto zanemarjena in sta vedno jokala, sta tudi oba oslepela in končno drug za drugim umrla. Splošno se govori, da sta umrla od glada in zanemarjenosti, oziroma od ameriškega blagoslova.

d Iz Dedne gore pri Krškem. Dne 2. oktobra je pil France Jordan s svojo ljubico Nežo Zdravje v Brdnikovi gostilni pri Straži Sv. Valentina. Okoli petih popoldne pa pride iskat svojo hčer Marija Zdravje. To je pa Jordanu prekrizalo ves lep račun, ki si ga je napravil za tisti večer. To ga je tako raztogotilo, da je pristopil k Mariji Zdravje, sedeči pri peči, in jo brez poveda z veliko silo udaril po glavi, na kar je takoj odšla, Neža Zdravje pa za njo. Tam navzoči Martin Blumberger je posvaril svojega prijatelja Jordana, da ni lepo od mladeniča, če pretepa stare ljudi. Jordan pa seže po nož, ga odpre in sune ž njim proti Martinu Blumbergerju, ki je hitro zgrabil stol in prestregel ž njim sunek, da je zadobil le malo rano na glavi. Jordan je mahal z odprtim nožem, kakor divji okoli sebe, zato sta Martin Blumberger in njegov tovariš Jože Zupančič pobegnili z hiše. Jordan pa je tekel z odprtim nožem kakih sto korakov, potem pa se vrnil videč, da jih ne vjame. Proti gostilni grede sreča Marijo Zdravje, ki se je bila zunaj nekaj zamudila, in jo tako udari po glavi, da je padla kakor snop na tla in si izvinila levo zapestje. Pred gostilno so ravno odhajali France Rožanc s svojo nevesto Marijo in s svojo taščo Rezo Blumberger. Ne da bi bil kdo le pisnil, skoči Jordan v Rezo Blumberger in jo sune, najbrž iz jeze, ker mu je ušel njen sin Martin, s tako silo v prsi, da pade Reza Blumberger na tla in si zlomi obe kosti v levi podlehiti. — Nato je pobegnil ta zverina v človeški podobi,

d Iz Vinice. Občinske volitve se bližajo. Naš župnik bi imel najrajše, če bi ostalo vse pri starem in če bi se pustilo dosedanje občinske odbornike na svojem mestu. Toda ta pobožna želja našega župnika se ne bo izpolnila, ker ne maramo več dosedanjega gospodarstva. Vsi samostojni Viničani se morajo združiti ter složno nastopiti, da s tem dokažejo, da znajo še samostojno misliti in da se ne dajo kar slepo komandirati od župnika in njegovih kompanjonov. Proč torej z župnikom, Benetičem in Tomcem.

d Iz Vač. Kakor orglje na koru, tako so vtihnili tudi drugi glasovi v „Lažiljubu“. Klerikalni mehovi spustili so vso sapo na ubogega organista in nam priljubljenega gosp. nadučitelja. Ta molk pa se nam zdi jako sumljiv. Dvomimo, da bo ostalo pri ti tihoti. Predno se nanovo napihnejo, rabijo precej laži, za katere naši poštenjaki niso v škripcih. Radovedni smo pač, kdo bo tisti srečni, katerega ta smrdljivi puh odnese zopet iz Vač. Za zbirko raznih laži in hujskarij služi kaplanu prav dobro njegova sestra Urša. Ker ima ravno toliko prostega časa na razpolago kakor njen brat, zato stoji na pragu kakor plačani policaj in vleče vsako besedo mimoidočih na svoja nepremajhna ušesa. Obiskuje tudi različne hiše, v katerih ima svoje zveste zaveznice. In tako prinese še gorak opravljeni material v kaplanijo, kateri se vporabi v svrhu denuncijanstva poštenih ljudi. To žensko se vidi celo v poznih ponočnih urah smukati okrog hišnih oglov kakor pravo sovo. Da sta pohajkovanje in obrekovanje najgrši ženski lastnosti, tega se kot goreča Marijina devica ne zaveda. Je pač resničen pregovor: „Kar se v enem gnezdu zvali, enako kriči.“ Splošno se govori, da si je Majdič po dolgem preišljevanju izbral v nadomestilo svoje žrtve z vsemi klerikalnimi znanostmi nadarjenega organista, sina Ratajčevke, premogarja na Pruskem. Ta veleum zna igrati harmoniko na dva tona, in to je učenost, ki zasluži, da ga kaplan inštalira za vaškega organista. Pravijo, da je tudi strokovnjak v vodstvu županskih poslov in da lahko nastopi kot tajnik, kar bo prav dobrodošlo eksžupanu Bazistu. Pričakujemo torej, da bomo kmalu v položaju občudovati izvanredne vrline došlega kaplanovega izvoljenca, kateremu marinarice že naprej pojejo slavospev.

d Iz Vač. V nedeljo, dne 20. t. m. se je vršil v gostilniških prostorih g. Antona Zarnika javen ljudski shod. Za predsednika shoda je bil izvoljen g. župan. Shod je otvoril imenom „Skale“ podpredsednik Adolf Ribnikar. Prvi je govoril g. dr. Josip Lavrenčič o delovanju in politiki klerikalcev. Ljudstvo je z velikim zanimanjem sledilo besedam govornika ter mu navdušeno pritrdjevalo. Potem nam je g. Ribnikar objasn timermetenost in nizkotna sredstva, s katerimi hočejo klerikalci dobiti gospodarstvo naše dežele v svoje grabežljive roke. Povedal je tudi, da so jim zavedni učitelji trn v peti, le radi tega, ker delujejo v prid in probujo ljudstva. Tega se pa bojijo kakor hudič križa, zato jih preganjajo in disciplinirajo vsenavskriž. Govoril je obširno o najnovejši krivici, ki se je zgodila g. Blaganju. Takoj, ko so zaznali, da je ustanovitev „Sokola“ gotova stvar, zdel se jim je nadučitelj prenevaren, zato so s svojo zlobnostjo dosegli njegovo premestitev. Končno je bila sprejeta resolucija, v kateri zborovalci izrekajo g. nadučitelju popolno zaupanje in zahvalo za obili trud in napredek naše fare.

d Iz Vel. Lašč. Dne 7. novembra je šel v Vel. Lašče na semenj tudi hlapec Tone Marolt iz Ponikev. V različnih gostilnah se je pa žganja zelo napil. Nazadnje je bil še v Puščakovi gostilni na Raščici. Tu je pa zapil pamet, ker nič ne ve, kdaj je šel iz gostilne, kam je šel, če je padel, ali ne, in sploh nič ne ve, kaj se je godilo ž njim. Drugo jutro se je zbudil na nekem podu na slami. Na levem ušesu je bil krvav in vrat ga je tako bolel, da je moral iti v Ljubljano v bolnišnico, kjer so dognali, da ima eno kost v tilniku zlomljeno. Marolt seve prav nič ne ve, ali je tako nerodno padel, ali so ga pretepli fantje, ki jim je morda v pijanosti zabavljaj, ali pa so mu zavili vrat vinski duhovi.

d Iz Kostanjevice. Tu je umrl preteklo soboto okrajni cestar in posestnik Atozjij Hodnik, star šele 45 let. Pokojni je bil v svoji službi zelo vesten in marljiv. Dasi zelo bolan in oslabel je kot zvest naprednjak pri zadnjih volitvah vseeno prišel na volišče in oddal svoj glas po prepričanju. Bodi vrlemu možu zemljica lahka in blag spomin!

Gorenjski novičar.

Novice iz Št. Vidu nad Ljubljano.

g Iz Št. Vidu. Kakšni so Zabretovi pristaši. Vselej, kadar klerikalci priredijo v ljubljanskem »Unionu« kak shod, zatribijo na nho vsem rovtarskim župnikom in kaplanom, da naj potom prižnice spode vse nevedne backe v Ljubljano. Hej, potem pa naši »ljudski osrečevalci« kar tulijo po časopisih, da je bila dvorana »nabito polna«. Toda, kakšnih ljudi je bila »nabito polna«, tega ne povedo, ker jih je sram. Prav tako je tudi naš Tinkrle pretečeno nedeljo s prižnice oznanil, naj ga popoldne vsi koštrunčki pred cerkvijo počakajo, da gredo potem skupno v »Union«, ter se doli očitno zgražajo nad brezvernim rimskim županom Nathanom, ker je slednji baje zelo razžalil sv. očeta. Koliko pa naši »sveti možje« politiko bolj upoštevajo, kakor pa bogoslužje, se vidi dovolj jasno iz tega, da je Zabret opustil ves popoldanski krščanski nauk samo zaradi tega, da je mogel svoje backe preje v Ljubljano gnati. Omeniti pa moram z veseljem, da se je teh backov kaj malo pred cerkvijo zbralo. Še izmed te klavrne družbice mi je nekdo na vprašanje, čemu pravzaprav gre v Ljubljano, odgovoril tako - le: »I, tega še jaz sam ne vem, grem pa največ zato, ker se nadejam, da nam bo Zabret pošteno dal za pijačo.« No, na takih pristaših Zabretu iskreno čestitamo!

g Za kratek čas. Jože: Miha, čul sem, da si bil v nedeljo v »Unionu«. Ali si res popolnoma obnorel? — Miha: Obnorel — kaj še. Čuj! Danes se ne spominjam drugega, kakor, da sem videl škofa v »Unionu«. Menda je nekaj blogoslavljal.

Jaz pa sem medtem z drugimi vred roko kvišku držal. To ni bilo težko delo. A vendar so me zato potem gosp. župnik tako napojili, da sem še v ponedeljek Urha na pomoč klical.

g Z Vrhpolja pri Moravčah. Pred kakimi štirimi leti je prišel k nam tudi deželni poslanec dr. Krek in je v vrhpoljski šoli imel svoj shod. Na tem shodu je veliko obetal. Toda na vse te svoje obljube je menda dr. Krek že zdavnaj pozabil. Seveda, ko bodo zopet deželnozborske volitve, pa bo prišel zopet dr. Krek ter na shodu pravil, koliko je napravil za naš kraj, medtem ko so ostale vse njegove obljube samo obljube. Naši soobčani bodo pa še vedno tako kratkovidni in neumni, ter ga volili. Prav radovedni smo, kdaj bo našega kmeta vendarle enkrat pamet srečala, da bo takim gospodom, ki nič ne delajo, temveč samo obetajo, pokazal vrata. Ni dolgo tega, ko je bil dr. Krek zopet pri nas. Prišel je, da ustanovi »Bralno društvo«. Seveda je potrebno tako društvo, toda v tem klerikalnem društvu se naš kmet ne bo izobraževal, temveč tu se ga bo samo hujskalo. Glavni namen tega hujskanja pa je, zabraniti našemu kmetu, da čita napredne liste, ker iz teh ravno spozna, kako naši klerikalci kmeta za nos vodijo ter se mašte od njegovih žuljev. Vsi tisti, ki ste naročeni na »Domoljuba«, postanite vendar pametni in ga vržite proč. Naročite si »Slovenski Dom«, ki je edini kmetijski list, ki v resnici neustrašeno zagovarja naše pravice in zahteve. Če ga boste enkrat čitali, tedaj pridete prav gotovo do prepričanja, da list ni tako nevaren, kakor ga slikajo vaši klerikalci. Nevaren je, toda za klerikalce, ker razkriva vse tisto njihovo delovanje, s katerim polagoma uničujejo klerikalci našega kmeta. Vsled tega, dragi sovaščani, ne bojte se klerikalne gospode in pridno čitajte »Slovenski Dom«.

Priprost kmet.

g Iz Gorič nad Kranjem se nam piše: Sodnija je govorila. Obsodba je Založane zadela naravnost v srce. Zoper orožnike, katerim se sicer, kakor navadno — hinavci in zlodejci — do tal priklanjajo, osobito pa proti energičnemu nastopu nadučitelja **g. Frana Grosa**, bljujejo ogenj in žveplo. Vse zaman — sosedje in Gospodu pravični —! bratje Založani; pravica in resnica je in mora zmagati. V temni noči — res junško delo — pobili so zloglasni Založani gospodu nadučitelju v p., Franu Grosu, opetovano že vse šipe v oknih in ga vztrajno oblegali in zasramovali do jutra; ali ni to res lepa krščanska morala naših dobrih, za vero in krščanstvo se borečih novodobnih Bonaventurcev? In kaj storita k temu in takemu početju občinska odbornika, oziroma prvi občinski svetovalec, predobro poznani Jože Bidovec, po domače Concljek? »Nič,« če ne rečem kar naravnost nekaj — nasprotnega od tega — nič. — Apeliramo naravnost na naslov e. kr.

deželne vlade, da nemudoma — **takoj** — vse potrebno ukrene za varstvo nas ogroženih in se nam jamči za varnost življenja. Gorje pa, če bomo prisiljeni, iskati si sami pomoči. Tako ne more več dalje iti. Kako delajo v tukajšnjih pokrajinah v to poklicani občinski faktorji za javni mir in red, nam kaže najžalostnejšo podobo dejstvo, da ležijo danes v Bašlju in na Kokrici kar tri osebe na mrtvaškem odru, katere so bile v nedeljo, dne 20. novembra več ali manj **neradovoljno poslani na oni boljši svet**, seveda vse na pristni katoliški podlagi.

Notranjski novičar.

n Iz Matenje vasi na Notranjskem. Dolgotrajni boj za gradbeni prostor nove dvorazredne ljudske šole se bliža srečno svojemu, a kakor se daj stvar izgleda, žalibog nesrečnemu — koncu. Dne 15. novembra se vršča komisija je namreč določila prostor poleg svetoivanske cerkve, poleg pokopališča, na skrajno vlažnem prostoru. Strokovnjaki, navzoči pri komisiji, so se ob sebi umevno izrazili soglasno proti temu terenu, tako iz gradbenega, kakor tudi iz pedagoškega in zdravstvenega stališča. Večina občinskega odbora slavinskega je pa glasovala za ta prostor, prvič, »ker g. župnik tako želi,« drugič pa, ker se ta prostor zastoj dobi. To štedenje je pa dvomljivo in neumestno. Tu prihraniti 200 do 400 K (za to ceno se bi namreč dobil suh in pripraven prostor na desnem bregu Pivke), pri tem pa potrošiti 3—5000 K več za gradbo, planiranje itd., končno pa imeti skaženo stavbo, v kateri se ne bi upal stanovati noben pameten učitelj — mislimo, da ni baš previdno in dobro preudarjeno. V poštev pa pride tudi, posebno v jeseni in zimi, večkrat naraščajoča Pivka, katera preplavi pot, po kateri koraka vsak dan okoli 90 otrok k in od šolskega pouka. In ko bi slavna komisija le en dan pozneje prišla, to je dne 16. novembra, brodila bi iz Matenjevasi, oziroma Rakitnika grede do 30 cm globoko vodo, katera časih naraste do pol metra čez pot, ter stoji 2—5 dni. Ob takih dneh je šolski pouk izključen, dočim bi se lahko vršil, ako bi ne moglo priti 15—20 otrok iz Grobišč na desni breg Pivke. Upamo pa, da pri tem ne ostane ter se gg. strokovnjaki in čuvaji zakona zavzamejo za to, da ne bode treba pošiljati svojih otrok v vlažno in nezdravo zgradbo (pomisli naj se samo na pokopališče in mrtvašnico v času eventualne epidemije), časih po poti visoko preplavljeni. Če pa pri tem ostane, bije to v obraz kulturi 20. stoletja, katere skrb velja v veliki meri občni higijeni, koliko več še higijeni otrok.

n Iz Borovnice. Pretekli teden smo brali v »Slov. Domu«, da je načelnik tukajšnjih čukov odstopil, kar je tudi res. Toda revček se že kesa. Zato je precej po nedelji

prišel v telovadnico telovadit. Ker se je drugim čukom čudno zdelo, so ga vprašali, po kaj je prišel. Odgovoril jim je: »Doma mi je dolgčas.« Seveda takemu izvrstnemu telovadcu je takoj dolgčas, če le par dni ne telovadi. Zakaj neki ni odkritosrčno povedal, da se kesa, ker je odložil načelništvo. Zvečer mu itak menda ni dolgčas, saj je šel vedno raje v gostilno kakor pa telovadit. Sicer se je pa za načelništvo že drugi oglasil in sicer nanovo vstopivši, od čukov v pravi slovenščini nazvan »Holzplatzmeister« ali Mrkunov Korel.

n Iz Postojne. Tukajšnje tamburaško in dramatično društvo »Sovič« priredi v drugič v nedeljo, dne 27. t. m. v veliki dvorani Narodnega hotela, ob pol 8. zvečer veseloigro v 3. dejanjih »Pri belem konjičku.« Znižana vstopnina. K mnogobrojnemu obisku vljudno vabi odbor.

n Iz Vipave nam pišejo: Klerikalna »Kmetška zveza« v Šturjah pri Ajdovščini je pred tedni sklicala shod, na katerem bi imela govoriti državni poslanec Žitnik in deželni poslanec Perharc. Tega shoda se je udeležilo tudi več članov narodne delavske organizacije, na čelu jim dr. Mandič iz Trsta. Shod je otvoril šturjski župnik Kromar. Ker le-ta ni hotel dovoliti, da bi se volilo predsedstvo, so temu ugovarjali člani narodne delavske organizacije, vsled česar je prišlo med obema strankama do ostrega konflikta. Ker se vihar le ni polegel, se seveda zborovanje ni moglo vršiti in tudi poslanca Žitnik in Perharc nista mogla poročati o svojem delovanju. Shod je bil torej razbit in klerikalci so rekli, da so ga razbili člani narodne delavske organizacije. Tega mnenja je bil zlasti tudi župnik Kromar, zato je ovadil dr. Mandiča, tajnika narodne delavske organizacije Ekarja in člane Bratino, Novaka in Vodnjala, da so razbili šturjski shod ter se s tem pregrešili proti zakonu o zborovalni svobodi. Na to ovadbo se je vršila obravnava pred okrajnim sodiščem v Vipavi. Sodišče je po dognani razpravi vse obtožence oprostilo, ker se je dognalo, da je razbil shod župnik Kromar sam, ker ni hotel dopustiti, da bi se izvolilo predsedstvo, kakor to zahteva zborovalni zakon. Izid obravnave je vzbudil velikansko veselost v Vipavi in okolici in o ubogem župniku se delajo sedaj povsodi prav pereči dovtipi.

Gospodarstvo.

O pretakanju vina.

Letošnje toplo vreme o trgatvi je zelo pripomoglo, da je grozdni mošt v kratkem času povrel in se vsled tega tudi prej očistil.

Za ono glavno, kar se mora zvršiti v vsakem moštu, to je da povre sladkor v alkohol, ki ostaja v vinu, in v ogljenčevo kislino, ki odhaja v zrak, poskrbela je narava sama z blagodejno svojo toploto; nas pa

čaka drugo velevažno opravilo, to je pravočasno in pravilno pretakanje. Kakor hitro se je gošča polegla na dno sode, ali se je mlado vino učistilo, treba je, da je presnamemo ž nje; to bodi pravilo za vsakega vinogradnika. Zdravo, mlado in povreto vino se mora učistiti v drugi polovici novembra, ali k večjemu do konca decembra; če se ni, lahko računamo, da imamo opraviti s prehlajenim, nepovretim moštom, z bolnim mladim vinom, ali s takim, ki se je že učistilo in so se drože ali same ob sebi vzdignile, ali pa se je sod stresel. Kedaj naj se ga pretoči, ni možno reči natančno, kajti nekateri mošti se učistijo poprej drugi zopet pozneje; pretočiti pa moramo najprvo kvečemu do konca januarja. Dokler se ni učistilo in je drugače zdravo, naj se ga pušča na miru. Če je še kalno in sladko, naj se na primeren način ogreje in poskrbi, da povre popolnoma, ker le tedaj se učisti popolnoma, ko konča vrenje ali pa se tako shladi, da dalje vreti ne more. Drože in drugo, ki se je izločilo iz mladega vina, in sesedlo se na dnu sode, je taka stvar, da vinu ne more koristiti, ampak le škodovati. Drože same na sebi so stvar, podobna beljaku, ki se ne da ohraniti v vodi in tudi v vinu ne, ampak le v alkoholu in nekaterih drugih kapljinah. V takih zmesih, kakor je vino, ki ima v sebi le primeroma malo alkohola in mnoge vode, se pa drože razkrojajo ali gnijejo in v vinu se izcimijo razne bolezni in napake. Posebno v takih letinah, ko je treba mnogo žveplati in ni pred trgatvijo dež zadostno opral grozdja, se je bati, da dobi vino, če leži dlje časa na drožeh, duh po žveplu, oziroma gnilih jajcih. Včasih se potem, ko se je vino že učistilo in leži še na drožeh, posebno če ni v kleti stalne toplino ali se pa sod slučajno strese ali zgane, drože vzdigajo in pomešajo med vino, kar je še slabše. Drože so namreč kakor nekaki mehurci, ki so, kadar so dozoreli, polni nekakega drobnega prahu in razpočijo. Če se ta prah vzdigne in pomeša med vino, se iz njega ne sesede, začne se razkrojovati in povzroča potem v vinu takozvano zavrelico ali kakor pravimo: vino dobi duh po repnici. Še drug vzrok je, radi katerega moramo vino ne le enkrat pretočiti, ampak pretakati ga ponovno od časa do časa. Ko se je mlado vino po dovršenem vrenju učistilo in smo ga pretočili na čisto, ločili smo je od drož in druge nesnage, ki je bila v njih. Ali že po onem prvem pretakanju postaja vino, ki je bilo takrat le na videz čisto, par dni pozneje zopet kalno ali motno. V dozdevno čistem mladem vinu se nahaja namreč raztopljen neka tvarina, zvana beljakovina in dušečnata stvar, ki se pozneje, ko je prišlo vino na zrak, deloma strja in izločuje. Če torej mlado vino pretakamo, ne ločimo ga le od gošče ki se nahaja na dnu sode, ampak pospešimo, da se tudi ona tvar, ki je v njem že raztopljen in ki ni vinu v nikako korist, iz vina izleča. Če vino torej pretakamo, otmemo

je marsikake bolezni in napake, vino pa postaja po prezračanju tudi okusnejše, ali zori, in brezbarveno belo vino zadobiva s tem lepo slamnato barvo, ki je dandanes priljubljena.

Drože ne dajejo vinu torej nikake moči; ločimo torej vino od njih, ker so mu le v kvar! Marsikateri misli še dandanes, da postaja vino po pretakanju šibkejše. Res je, da je vino po pretakanju, kakor se pravi nekako ubito, ali vsakdo lahko verjame, da izveši pri pretakanju tako malo moči iz vina, da ne more priti ta niti v poštev. Pri pretakanju izpuhteva iz vina le neznamenita množina moči ali alkohola; pri prvem pretakanju izpuhteva iz njega večinoma le ogljenčeva kislina.

Kakor hitro vino nekaj časa počiva, povrača se dozdevno zgubljen moč. Saj to mora vedeti vsak, ki vino kupuje in na drobno prodaja, da mora pustiti vino počivati vsaj osem dni.

Da pa dosežemo res oni uspeh, ki ga hočemo doseči s pretakanjem, je treba gledati na to, da se pretaka vino le o lepem vremenu, kajti ob deževnem, južnem vremenu se drože pri odpiranju sode prav lahko vzdigajo in tako motno vino se potem zlepa ali samo ob sebi ne učisti.

Praden zabijamo pipo v sod, iz katerega se ima vino pretakati, odpre naj se sod na vehi, ker drugače udarja zrak, nahajajoč se v pipi, skozi vino na vrh in vino se zblodi; pa tudi pipa, s katero se ima nastaviti sod, naj bo odprta, tako, da udarja zrak, ki je v pipi, iz pipe, ne pa skozi vino. Ko je sod enkrat nastavljen, pusti naj se pipa odprta, da vino teče, dokler je čisto, ker z odpiranjem in zapiranjem pipe se vino stresa in zblodi.

Prvo vino, ki je priteklo iz sode po pipi, ni čisto, ker je bilo krog čepa nekaj drož; zato naj se vlovi v posebno posodo in še-le potem, ko smo zapazili na vinu, vlovljenem v čisto časo, da teče čisto, naj se pusti, da teče v drugo snažno posodo. Mladega vina se ne sme nikoli pretakati po kavčukovih ceveh, ali z nategačo naravnost iz enega sode v drugi, kajti mlado vino mora priti na vsak način v dotiko s čistim zrakom; zato naj se toči po pipi najpoprej v brentač ali šempljo in in še le iz te naj se zajema ali pa pumpa v drug sod.

Pri rokah je treba imeti vedno čisto čašo, da se vsak čas lahko prepričamo, da teče še čisto vino; posebno pa, ko gre vino v sodu proti koncu. Takrat naj kak delavec sod prav polagoma in previdno od zadaj privzdigne in sicer ne više, nego je podklada, ki jo ima podložiti drug delavec. Pod pipo pa naj kdo drug drži časo, da se prepriča, če je vino še čisto. Kakor hitro začena teči iz sode kalno vino, naj se pipa zapre.

Gosto vino, ki je še v sodu, naj se iztoči v kako drugo posodo in s prvim megljenim, vlovljenim vinom vred zlije posebej

v kak sod. Zapomniti si je dobro, da naj se nikdar ne zlija kalnega vina k čistemu, kajti zadošča, da vtiješ le par litrov kalnega vina k čistemu, in vino, ki je bilo prej čisto, se ne učisti tako zlepa.

Ni se bati, da bi šlo megljeno vino v zgubo. Če se megljeno dene z goščo vred v drug sod, poleže se v kratkem in ko se je učistilo, naj ga potem polagoma potegne z drož z nategačo. Če je bilo napravljeno vino ne le iz zdravih, ampak tudi gnjilih jagod, pretakati je drugače. Kakor mora priti zdravo vino v dotiko z zrakom, tako ne sme priti vino, ki je bilo napravljeno iz deloma gnjilih jagod, v dotiko ž njim pri prvem pretakanju, ker drugače preveč porujavi. Tako vino naj se pretaka s kavčukom ali z nategačo naravnost iz enega v drug sod.

Sod, v katerega se pretaka, naj se poprej dobro zakadi z žveplom in naj se dene konec kavčuka, po katerem teče v prazen sod celo do dna, da se polni sod od spodaj navzgor. Še le pri drugem pretakanju naj se pretoči tako vino tako, da pride v dotiko z zrakom.

gp **Poraba žita.** Neki evropski statistik pravi: Poraba žita se zviša vsako leto za 14 in pol milijonov hektolitrov, kajti prebivalstvo na vsej zemlji vsako leto toliko več žita porabi. To je precejšen prirastek, vendar se pa žita pridelava še več, kakor se ga porabi; pridelava se ga namreč vsako leto povprečno 18 milijonov hektolitrov več. Kljub temu je pa razširjen strah, da bo nastala splošna lakota vsled pomanjkanja žita, ker prebivalstvo vedno narašča, zemlja za pridelovanje žita se pa nič ne pomnoži. Ta strah je pa neopravičen. Na svetu je še zelo mnogo zemlje, ki je sedaj še neobdelana, ki bo pa dajala še velikanski pridelek. V Kanadi je zemlje, ki meri 1600 kilometrov v širini in 500 kilometrov v dolžini, ki še čaka poljedelca. Ravnotako se nahajajo velikanska neobdelana zemljišča v Argentini, v Sibiriji in v Mandžuriji. Radi pomanjkanja rodovitne zemlje se nam še ni treba bati svetovne lakote. Razmere so pa res v sedanjem času take, da strada ogromna večina prebivalstva.

gp **Nove vrste čebele.** Čebela je dobila tekmeča v podobi mravlje, ki so jo zasledili v Meksiki in jo imenujejo *mirmecocistas mexicanus*. Ta producira, kakor je objavljeno v pariški akademiji iznanosti, ravnotako okusen med, kakor čebela. Belgijski učenjak dr. Wesmail, ki je razpravljal pred akademijo o tej mravlji, pravi, da ta tvori posebni razred med mravljami. Gnezdo ima 60 do 80 cm pod zemljo. Je bolj svetla od ostalih mravelj, popolnoma drugačne telesne sestave in ima zadnji del telesa velik, v katerem se nareja sladki sok, med. dr. Wesmail trdi, da bi se ta mravlja tudi v Evropi lahko vpeljala in udomačila radi produciranja medu.

gp **Da dobimo čisto vino.** Kupec ne gleda samo na dobroto vina, marveč tudi na barvo in čistobo. Motnih vin nikdo ne kupuje rad. Da dobimo vino kmalu čisto, priporoča se, da ga razpostavimo, ko je popolnoma povrelo, mrazu. To se naredi najlažje na ta način, da odpremo ponoči kletna okna. To je delati pa šele proti koncu meseca novembra, ko smo gotovi, da vino ne kipi več. Ko se je vlegla nesnaga na dno posode, skrbeti je, da se vino čimprej pretoči in loči s tem od drožja. Tudi pretakanje pospešuje čiščenje vina, ker se spoji beljakovina, ko pride z zrakom v dotiko z zračnim dušikom in se nato strdi. Strjena beljakovina se kmalu vleže na dno. Najboljši čas za pretakanje je meseca decembra ob mrzlih in jasnih dnevih. Čim bolj je vino mrzlo, tem manj ogljenčeve kisline izgubi pri pretakanju in tem boljši okus ohrani.

Po svetu.

p **L'nčali so ga.** V mestu Rock Springs v Texasu je umoril dvajsetletni Antonio Rodriguez ženo uglednega meščana Hendersona. Po umoru je Rodriguez zbežal. Toda na begu so ga vjeli ter ga prepeljali v zapor. Aretovanec je priznal, da je umoril ženo in sicer zato, ker je ž njim v zaničljivem tonu govorila. Ponoči je razjarjena množica naskočila jetnišnico, premagala jetniške paznike ter odpeljala morilca na prosti kraj pred mestom, kjer so napravili grmado iz bičevja in vejevja. V sredi je stal debel drog, na katerega je množica privezala Rodrigueza ter na to podžgala grmado. Mehikanec se je dal brez upora privezati na drog. Njegovo truplo je popolnoma zgorelo. Ostalo ni drugega nego pepel. Linčarji so se po storjenem delu razkropili na vse strani.

p **Kočijaž, ki je eno leto dolgo čakal.** Časopis „Alfier“ poroča sledeče zanimivo anekdoto: „Nekega dne je odpeljal neki kočijaž g. Viljema Picadillyja v ladjedelnico Brighton, kjer si je isti hotel ogledati svojo novo ladijo. Ko sta došla na lice mesta, je Picadilly odšel na krov svojega parnika, izvoščku pa ukazal, naj počaka. A naenkrat zapazi slednji, da se je Picadilly odpeljal. Kaj naj sedaj stori? Sklenil je, da ga hoče na vsak način počakati, pa naj bo kakor hoče. Čakal je prvi dan, drugi dan, a gospoda še ni bilo. Vsled tega je napravil zase, za voz in za konja nekaj šotor. Eno leto je že preteklo in kočijaž je še vedno čakal s piščalko v ustih in bičem v roki na kočiji. Kar zapazi nekega dne zgodaj zjutraj jadрати po morju velik parnik. Picadilly se je vrnil iz svojega potovanja okolu sveta. Prvi človek, katerega je zapazil v Brightonu, je bil kočijaž, kateremu je naročil, naj ga počaka. Toda Picadilly se ni popolnoma nič začudil, ampak je stopil čisto navadno k njemu, ga pozdravil in rekel: „Koliko dol-

gujem?“ — „5000 K“, je bil kratek odgovor kočijaža. Picadilly je segel v žep in mu izplačal. Nato se je vsedel v voz in se odpeljal domov. Ko je nato hotel oditi v hišo, ga izvošček ustavi in pravi: „Stojte, še štiri krome za to vožnjo,“ kar mu je Picadilly tudi izplačal. — Ni treba, da bi bila ta zgodba resnična, ampak zelo značilna pa je vsekakor.

p **Cinganka in žandar.** V notranjem Ogrskem blizu Temešvara je zasledil žandar Kalman dolgo iskano roparsko cigansko rodbino Rado. Ko so videli cigani, da jim je žandar za petami, so pognali konje in so hoteli uiti; kmalu pa jim je bil žandar zopet na sledu in jih hotel s pomočjo nekaj policistov aretirati. Tedaj pa se je zakadila v žandarja mlada ciganka in se začela ž njim boriti, da omogoči ciganski rodbini beg. Po nesreči se je takrat sprožila žandarju puška in krogla je zadela mlado ciganko v glavo, tako da je ostala na mestu mrtva. Nato so se udali tudi ostali cigani.

p **Iz žalosti po materi v smrt.** Na vseučilišču v Belgradu se je dogodil zadnjič tragičen slučaj. Tehnik Vojnović je padel čez ograjo pri stopnjicah iz tretjega nadstropja in bil na mestu mrtev. Sumi se, da je storil to iz proste volje, potrj vsled smrti svoje matere, ki mu je te dni umrla.

p **Čenstohovski svetniki.** Krakovsko sodišče je izročilo ruskim orožnikom čenstohovskega meniha, Tomaža Macoha, ki je v samostanu svojega lastnega brata pobil, mu dal odvezo in ga potem umoril. Macoh je tudi z drugimi menihi vred kradel denar in dragocenosti, ki jih je verno ljudstvo polagalo na altar čudodelne Matere božje čenstohovske ter zapravljal ta denar z malopridnimi ženskami. Ko se je razvedelo v Krakovu in okolici, kdaj odpeljejo Macoha na Rusko, je mnogo ljudi pohitelo na kolodvor. Macoha je vklenjenega spremljala orožniška četa. Med potom ni Macoh ničesar govoril. Na kolodvoru postaje Granica je čakalo hudodelnega meniha 24 orožnikov, 14 mejnih čuvajev in 12 vojakov. Ko je avstrijska asistenca ruskemu žandarmerijskemu ritmojstru izročila vse, Macoha zadevajoče papirje in pri njem dobljeni denar, so Macoha prevzeli ruski orožniki, uklenili so ga v težke verige, ga zaprli v poseben voz in ga peljali v Petrikov, kjer je sodišče.

p **Zaklad izoral.** V bližini Kõmenda na Ogrskem je izoral nek kmet na svoji njivi velik lonec s srebrnim denarjem v velikosti petkronskih tolarjev iz časa Leopolda I. (okrog leta 1666). Izkopani zaklad ima vrednost več tisoč kron in ga je moral ubogi kmet izročiti županu.

p **Dober kolega.** Glasoviti dramatik Labiche je sedel nekega dne v nekem pariškem gledališču pri predstavi. Med dejanji pa se je razgovarjal z mladim kavarlirjem, ki je hvalil na vso moč njegovo umetnost, končno pa poprosil dramatika, če mu sme prečitati neko svoje delo. Vljudno mu je

določil Labiche, dasi s težkim srcem, dan in uro, ko ga hoče čakati doma. Res je prišel določenega dne kavaliir k dramatik in prinesel s seboj obširen rokopis. Sedla sta, in mladi kavaliir je začel čitati, njegovo delo pa je bilo tako dolgočasno, da je Labiche že pri tretjem prizoru prav sladko zaspal. Kako dolgo je spal, tega Labiche sam ni vedel, ko se je pa zbudil, je zapazil, da ga je njegov gost že zapustil, ž njim pa je izginila tudi Labichova zlata, z briljanti okrašena ura, 60 frankov in še nekaj drugih dragocenosti.

p **Zaklinjanje duhov.** Iz Bavarske prinašajo listi zopet prav srednjeveško se glaseča poročila o zaklinjanju duhov, ki nas živo spominjajo na poročila, ki jih prinaša Valvazor o enakih slučajih. V Eschenbachu se je prikazal na križpotju nekemu hlapcu o polnoči duh, ki mu je dal par gorkih zaušnic. Drugi dan je srečal isti hlapec zopet duha, ki mu je pa to pot skočil za tilnik in ga je moral hlapec, sopeč prenašati do ranega jutra po poljih in travnikih, dokler ni duh izginil pri nekem razpotju. Doma ga je mučil potem duh nadalje v postelji, enkrat črno, enkrat belo oblečen, dokler se ni oglasil zvon. V svoji obupnosti je povedal hlapec vse to katoliškemu duhovniku, ki ga je podučil, da je bil to duh njegove rajne matere, ki je umrla pred enajstimi leti, in da njen duh ne more priti k miru. Svetoval mu je tudi, naj se nauči neke molitvice, in res se je zgodil čudež, da od tistega dneva duh ne hodi več k hlapcu na obisk. Kapucini iz Wendinga na Švabskem, ki tam že kakih 15 let izganjajo hudiče in izganjajo duhove s posebnim strokovnjaštvom, pa gotovo ne bodo veseli te nove konkurence, ki jim bo požrla gotovo lepe marke.

p **Obešen hoče biti.** Na smrt obsojeni morilec svojega očeta, Karel Stareski, ki ga je cesar, kakor se poroča iz Krakova, pomilostil na dosmrtno ječo, noče sprejeti te milosti. Ko mu je rekel predsednik, da nima priziva proti cesarjevi odločitvi, je rekel Stareski, da bo že še storil kaj takega, da ga bodo vendar obesili.

p **Strašen oče.** Porotno sodišče v Vesoulu na Francoskem je obsodilo na 15 let težke ječe najemnika Jurja Modesta, ki je zapeljal svojo lastno hčer in jo umoril. Mož, ki ima že omoženo hčer in oženjenega sina, je najprej skušal zapeljati svojo starejšo hčer, še predno se je omožila. Ta namen se mu ni posrečil. Pač pa je zapeljal svojo mlajšo hčer, slaboumno in pohabljeno Marijo. Ko je bila že peti mesec v drugem stanu, jo je zavratno umoril.

p **Romantična rešitev.** Lord George Wellesley, sorodnik velikega kneza Wellingtona, se je sprehajal nekega večera s svojim prijateljem lordom Hamiltonom v Londonu ob Temzi, ko zasliši obupno klicanje in vidi, kako strmi množica na bregu nepremično v Temzo. Ni si dolgo premišljal, hitro je sleknel suknjo in skočil v valove. Posrečilo se mu je rešiti iz reke mlado

dekle, ki je napol mrtvo prinesel na breg in se hotel potem odstraniti. Policija pa ga je ustavila in mladi lord se je moral legitimovati. Potem se je lord Wellesley podal v hišo nekega svojega prijatelja, kjer se je preoblekel ter nato šel mirno, kakor da se ni nič zgodilo, v svoj klub. Mlada deklica pa, ki ji je bil rešil lord življenje, je izvedela pozneje pri sodišču, kjer se je morala zagovarjati zaradi poskušnega samomora, da ji je rešil življenje potomec „železnega kneza“ in je obljubila sodnikom, da ne bo skočila nikdar več v Temzo. Če je dobil mladi lord talijo za rešitev življenja, o tem molči zgodovina.

p Maščevanje za žalitev. Grof Soissons je imel rdečo brado in zelo oster jezik. Nekega dne je srečal starega kmeta, ki je bil popolnoma obrit, ter se začel iz njega norčevati. Slednjič ga je še vprašal kako je to, da hodi kakor kak mladič brez brade. „Gospod“, mu je odgovoril kmet, „ko je bog delil brade, sem prišel prepozno, imel je samo še rdeče, predno bi bil pa vzela rdečo brado, sem raje ostal brez nje.“

p Laško maščevanje. V San Franciscu so Laha Antona Galentina pred očmi njegove žene ustrelili. Žena se je ponoči prebudila in je videla dva moža priti skozi okno v sobo. Bila je tako prestrašena, da ni mogla dati glasu od sebe. Eden je stopil k postelji njenega moža, mu pritisnil revolver na prsi in sprožil. Mož je takoj izdihnil. Tujca sta zbežala. Gotovo sta se neznanca maščevala nad Antonom Galentino zaradi kakega dogodka v Italiji. Galentino je le še pred štirimi dnevi prišel iz Neapolja. Že v Neapolju se mu je grozilo s smrtjo in zato je bežal v Ameriko, kjer pa ga je maščevanje le dohitelo.

Ameriške novice.

a Rojaka ubilo v jami. V premogovni jami v La Salle, Illinois, je 28. oktobra kamenje ubilo rojaka Tomaža Juvančiča, doma iz Hrastnika, fara Moravče na Gorenjskem, kjer zapuščala žena, dva otroka in sestro.

a Slovenec umrl v Ameriki. V Flemingu v državi Kansas, je umrl 21. oktobra rojak Fr. Peterlin, star 42 let, po dolgotrajni bolezni. Ranjki je doma v Terni pri Savi na Kranjskem. Zapuščala v Ameriki žena in sedem otrok v starosti od 11 mes. do 16. leta.

a Poroki v Ameriki. V New Yorku se je poročil Franc Šarc, doma iz Homca, z Mar. Sušnik iz Kamnika, in Josip Lenček, doma iz Ihana, s Francko Grčar iz Domžal.

Za kratek čas.

Fajmošter Jaka: Ob tričetrt na dvanajst odidi, pa boš opoldne na mestu.

Ministrant: Ko pa nimam ure ...

Fajmošter Jaka: Šema! Ob 12. vedno zvoni — pojdi četrt ure prej z doma, pa boš o pravem času prišel.

o o o

Fajmošter Matevž: Danes sem pa spet tisoč kronc nesel v hranilnico.

Fajmošter Jaka: Šema, čemu imaš pa trebuh!

o o o

— Taka draginja. To je že neznosno; meso, sočivje, maslo, vse je tako drago ...

+ Kaj, maslo tudi? To je pa čudno.

— Zakaj?

+ No, ker je toliko ljudi, ki imajo maslo celo na glavi.

o o o

Kmetica: Oh, taka nesreča! Mojemu možu so v bolnici eno nogo odrezali.

Fajmošter Jaka: Oh, reva, kaj boste pa zdaj z drugim škornjem vašega moža počeli?

o o o

Občinski birič: O, vruga, zdaj sem pa ključ do zavora izgubil. — Kako naj odprem in te zaprem?

Aretovanec: Če mi daste čik, vam posodim vetrihe.

LISTEK.

Pred štiridesetimi leti.

(Spomin na vižmarski tabor leta 1869.)

(Konec.)

Tudi tisto jutro sem morala z mlekom v mesto. Ker sem se pa zelo bala, da bi kaj ne zamudila, šla sem od doma že o polu štirih. Moji mlekarški odjemalci so se kar zavzeli, ko so me tako zgodaj zagledali. Jaz pa sem hitro oddajala in ob pol šestih sem že nesla zadnji bokal v tisto hišo, ki je stala takoj za spomenikom, za Poš — Poš — Poševnom, ali kako mu še pravijo.

»Za Prešernom, mati,« pomagam ji jaz.

»No, naj bo pa za Prešernom, saj je menda vseeno. V tej hiši je stanovala neka ženska, ki je zelo slabo slovensko govorila. Pa tudi drugače je bila večkrat precej odurna z menoj, tako, da nisem prav nič marala za njo. Tisto jutro je bila še v postelji. Dolgo sem morala trkati, predno mi je prišla vsa čmerna odpret.

»Kaj vam pa je, da tako zgodaj strahite?« se je zadržala nad menoj? Ste li znoreli?«

»Oh, gospa.« začnem veselo, »oprostite mi za enkrat! Vedite, da imamo, to se pravi, da obhajamo danes pri nas tabor!«

Pri besedi tabor se je gospa grdo splašala ter rekla:

»Vas, vaš tabor in vse Slovence naj vzame vrag!«

»Gospa,« ji pravim vsa začudena, »jaz vas ne razumem.«

»No, saj Slovenci še marsikaj ne razumete in najbrže tudi nikoli razumeli ne boste,« odgovori mi z neizmerno zaničljivim glasom, ter mi obrne hrbet.

Mene pa je pograbila taka jeza, da je vse pokalo po meni. Urno jo primem od

zadaj za rokav, ter rečem trdo in pogumno:

»Gospa, ker so Slovenci v vaših očeh tako malo vredni, pač ni treba, da bi vam jaz, ki sem Slovenka, mleko donášala. Odsljej naj ga vam le kaka Nemka nosi. Jaz sem ga prinesla danes zadnjikrat!«

Moj odločni nastop je prevzetnico precej iznenadil. Takoj se je začela izgovarjati, da ni tako hudo mislila, ter da naj le še nadalje mleko donášam. Toda jaz sem se ji tako odločno uprla, da je izprevidela, da je vse zaman. Napravile sva račun, ona me je izplačala in hajdi! Ko sem duri zaprla, jela je vpiti za menoj, pa — kaj me je vse to brigalo. Bila sem že na prostem.

Mahnila sem jo takoj proti domu. Med potoma sem pa že tuptam naletela na razne gruče vsakovrstno opravljenih ljudi, ki so prispeli od bog ve kod. Nekateri so imeli tudi zastave seboj. Vedela sem, da vsi ti gredo na tabor in še bolj sem pospešila korake. Ko sem hitela čez draveljsko polje, mi zopet pride na misel ona prevzetnica iz Ljubljane, kateri sem mleko odpovedala. Začela sem se vnovič jeziti na njo. I nu, saj res. Če je ona Nemka, ali je zato treba nas Slovence sovražiti?

Tiho naj bi bila in na tabor bi naj prišla! Pa ne le ona, ampak vsi od kraja naj bi prišli, da bi bilo lepše videti. Saj ni nikjer zapisano, da bi morali biti na taboru le Slovenci. Res, da je za take bolj nerodno, ki slovensko ne znajo, pa saj ni treba, da bi govorili. Eh, naj si bo Nemec ali Lah, Francoz ali Anglež, če drugega ne, »živio« bi pa že vsak lahko vpil.

Ko je odbila ura osem, bila sem že doma. V največji naglici sem opravila, kar je bilo najnujnejše, potem sem pa kar tekla semkaj.

Po pravici ti povem, da toliko ljudi še nisem videla svoj živ dan in jih tudi nikoli ne bom.

Saj je mnogo ljudstva v naši farni cerkvi, kadar je žegnanje, ali tu jih je pa bilo gotovo dvajsetkrat toliko. A so še vedno prihajali, ali posamezno, ali pa kar v procesijah z zastavami. Po celem travniku so bili postavljeni mogočni mlaji, razkatere so vihrale dolge zastave. Ravno tam-le pod ono visoko lipo je bila narejena nekaka prižnica. Pa ne taka, kot jo imamo v farni cerkvi, ampak bila je sestavljena iz samih cvetočih lipovih vej. In ko se je »andoht« pričela, stopil je eden izmed ljubljanskih gospodov na prižnico ter pridigoval tako nebeško lepo, da se naj šentviški župnik kar skrijejo pred njim. Ko pa je končal, nastopil je drugi in govoril ravno tako lepo, za tem je nastopil tretji i. t. d. Zdi se mi, da je govorilo kakih sedem gospodov. Vselej pa, kadar je kdo izmed gospodov jenjal govoriti, klicali smo »živio«, da se je tresla Šmarna gora.

Izmed vseh pridigarjev mi je najbolj ugajal gospod, ki je imel dolgo črno brado

in zelo mile oči. Dolgih štirideset let je že minilo, in vse iste pridige sem že pozabila, ali tega pa, kar je on nazadnje v svoji pridigi tako lepo zaklical, ne pozabim nikoli. Rekel je: »Naj si bo tukaj kmet ali gospod, revež ali bogatin, med nami ni razlike. Vsi smo Slovenci, vsi smo si braje, vsi smo sinovi in hčere naše mile Slovenije. Naša sveta dolžnost je, da skrbimo vsak po svojih močeh in okolščinah za našo mater Slovenijo. Nikjer drugod, le v nas samih je rešitev milega nam naroda slovenskega!«

Po teh besedah stopil je gospod s prižnice ter se prijazno pomenkoval z nekim drugim gospodom. Mene se je pa polastila vroča želja, da bi tega gospoda, ki zna tako lepo pridigovati, bolj od blizu videla. Gneča je bila silna, vendar sem se skušala preriti do njega. Prej sem namreč stala precej daleč od njega. Ljudje so godrnjali nad menoj, vendar so se mi še dovolj radi ugibali. Ko se prerijem ravno predenj — o groza — sune me po nepredvidnosti eden od zadej s tako silo v hrbet, da se zavalim kolikor sem dolga in široka na tla, ravno pred gospoda. Silnega strahu sem skoro omedlela. Pa — ali meniš, da je bil gospod kaj hud? Kaj še? Hitro se je sklonil k meni, vzdignil me kvišku in me pomilovalno vprašal:

»Mati, ali ste se kaj hudo udarili?«

Ko sem mu odgovorila, da ni bilo sile, začel se je še nadalje pomenjkovati z menoj. Jaz sem mu povedala, kar sem vedela in znala. Povedala sem mu mimo grede tudi to, kako sem zjutraj oni ošabni Nemki mleko odpovedala. No, to se meni ni zdelo prav nič posebnega. Ali gospodu se je pa pri tej moji pripovedi obraz kar zasvetil od veselja ali od česa, jaz ne vem, kakor s kleščami me je pograbil za roki, ter me potiskal pred seboj, kakor otroka — ali veš kam? Naravnost gori na prižnico. Potem je z roko zamahnil in ljudstvo, ki se je v tem od prižnice že nekoliko oddaljilo, privrelo je takoj zopet blizu. Nato je ob kratkem ljudem ponovil mojo zjutranjo zgodbo, glede Nemke namreč, potem pa zaklical:

»Glejte jo, priprosto ženo. Vendar pa je ta žena v svojih okolščinah tako častno rešila svojo narodno dolžnost, da jo stavim vsem v svetel vzgled!«

»Živio, živio!« se je zdajci razlegalo iz tisoč ust, a ta živio je veljal meni, da veš, samo meni. Nekateri gospodje so odpeli svoje šopke s prsi, ter mi jih metali v naročje. Pest lipovega cvetja pa mi je priletel naravnost v obraz.

O, kako je bilo lepo, kako je bilo lepo!

Zdajci pa je zmanjkalo starki vsega. Pokrila si je z rokami obraz, ter se molče topila v blaženih spominih . . . Čez dolgo se zopet zave, hitro vstane in pravi plašno:

»Jej, jej, domov moram. Predolgo sem se zamudila. A tudi tebi se mudi. Pojdi in še enkrat obrni mrvo, da jo danes po-

sušiš. Jutri bo dež, glej, izza sv. Katarine se vzdigujejo oblaki.«

To rekši, je hitro pobrala obrano cvetje v predpasnik, ter odšla drsajočih korakov.

Jaz pa sem še dolgo gledala za njo. Omilila se mi je dobra starka . . .

»Hodi srečno, blaga ženica! Hodi srečno, ti živ spomenik nekdanjega, v zgodovini mile Slovenije z zlatimi črkami zapisanega, slovečega tabora vižmarskega!«

Manica Komanova.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Rudolf Šega.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 19. novembra 1910.

Trst: 11, 30, 68, 44, 26.

Linc: 36, 17, 3, 81, 23.

Dvignjene v sredo, dne 23. novembra 1910.

Praga: 12, 20, 22, 7, 16.

**Prostovoljna
razprodaja zemljišč.**
V ponedeljek dne 5. decembra t. l.
dop. ob polu 10. uri
razprodajal bode iz proste roke g.
dr. Gallatia svoja obširna, v Planini, nje okolici in deloma v Postonjskem sodnem okraju ležeča zemljišča, obstoječa iz lepo

zaraščenih gozdov,

njiv in travnikov.

Razprodaja vršila se bode v prostorih g. župana Kovšca v Planini.

Pojasnila daje c. kr. notar Anton Galle v Logatcu.

Opozorjamo

na novo vrsto valjanih „Pekatec“ enako doma delanim za juho in prikuho. Dobivajo se le v rumenih ovajih po 1/2 kg v najfinjših kakovostih z napisom in sliko:

„Štirji rumenjaki“

„Osem rumenjakov“.

18 43 10 37

Tržne cene v Ljubljani

od dne 25. novembra do 30. novembra 1910.

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	52	1	68
1 " " " II. " . . .	1	28	1	48
1 " " " III. " . . .	1	08	1	38
1 " telečjega mesa . . .	1	80	2	00
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	1	88	2	20
1 " " " (prekajenega) . . .	1	92	2	20
1 " koštrunovega mesa . . .	1	20	1	28
1 " jagnjetovega mesa . . .	1	60	—	—
1 " kozličevega mesa . . .	1	80	—	—
Prašiči na klavnici . . .	0	00	0	00
1 kg masla . . .	2	68	2	80
1 " masla surovega . . .	2	40	2	60
1 " masti prašičje . . .	2	10	2	20
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	80	2	00
1 " slanine prekajene . . .	1	90	2	—
1 " sala . . .	1	92	1	96
1 " surov. margarinskega masla . . .	2	—	2	—
1 " kuhan. margarinskega masla . . .	2	10	2	10
1 jajce . . .	—	11	—	12
1 l mleka . . .	—	20	—	22
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	80	—	90
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 " čajnega surovega masla . . .	2	80	3	20
1 piščanec . . .	1	00	1	20
1 golob . . .	—	44	—	48
1 raca . . .	2	10	2	20
1 gos . . .	4	70	7	50
1 kapun . . .	—	—	—	—
1 puran . . .	5	—	7	—
100 kg pšenične moke št 0 . . .	39	—	—	—
100 " " " " 1 . . .	38	50	—	—
100 " " " " 2 . . .	38	—	—	—
100 " " " " 3 . . .	36	50	—	—
100 " " " " 4 . . .	35	—	—	—
100 " " " " 5 . . .	33	—	—	—
100 " " " " 6 . . .	29	—	—	—
100 " " " " 7 . . .	26	—	—	—
100 " " " " 8 . . .	16	—	—	—
100 " koruzne moke . . .	18	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . .	38	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . .	35	—	—	—
100 " ržene moke . . .	28	—	—	—
1 l fižola . . .	—	22	—	30
1 " graha . . .	—	36	—	40
1 " leče . . .	—	32	—	38
1 " kaše . . .	—	20	—	22
1 " ričeta . . .	—	18	—	20
100 kg pšenice . . .	23	00	—	—
100 " rži . . .	17	40	—	—
100 " ječmena . . .	17	00	—	—
100 " ovs . . .	18	50	19	—
100 " ajde . . .	20	00	—	—
100 " prosa belega . . .	17	—	—	—
100 " " navadnega . . .	—	—	—	—
100 " koruze . . .	13	40	—	—
100 " krompirja . . .	8	50	9	—
Lesni trg.				
Cena trdemu lesu 11:50 do 12 K				
Cena mehkeemu lesu 8:50 do 9 K.				
Trg za seno slamo, in steljo.				
Na trgu je bilo				
voz sena	4	50	7	50
" slame	3	50	6	40
" stelje	2	50	2	80

Mestno tržno nadzorstvo v Ljubljani.

Edina slovenska kislá voda

Tolstovrška slatina

je po zdravniških strokovnjakih priznana med najboljšim planinskimi kislimi vodami, in je

izborno zdravilo

za kataré v grlu, pljučih, želodcu in črevesih, za želodčni krč, zaprtje, bolezní v ledvicah in mehurju ter pospešuje tek in prebavo. Tolstovrška slatina ni le izborno zdravilna, temveč je tudi osvežujoča 94 8-6

namizna kislá voda.

Odlikovana je bila na mednarodni razstavi v Inomestu 1896 in na higijenični razstavi na Dunaju 1899.

Naroča se pri oskrbníštvu Tolstovrške slatine, pošta Guštanj (Koroško), kjer se dobe tudi ceniki in prospekti.

Del čistih dohodkov gre v narodne namene.

Slovenci! Svoji k svojim! Zahtevajte povsod le Tolstovrško slatino! Vsaka slovenska gostilna naj ima le edino slovensko kisló vodo.

Kri! dosežejo odrasli in otroci, bolni in zdravi. — Polovico stroškov prihranite v gospodinjstvu na kavi, sladkorju in mleku, ako pijete **SLADIN**, to je dr. pl. Trnkóczyja sladni čaj.

Moč! En zavoj velja 50 vin. Dobiva se povsod. Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po povzetju pod naslovom v glavni zalógi.

Zdravje! **Lekarna pl. Trnkóczy** v Ljubljani zraven rotóvža.

Učenec,

ki ima veselje do kovaške obrti, se takoj sprejme pri Francu Kremescu, kovaču v Metliki. 106

Za slabokrvne in prebolele je zdravniško priporočeno črno dalmatinsko vino

KUČ

najboljše sredstvo. 47 32 26

4 steklenice (5 kg) franko K 4.—.

Br. Novakovič, Ljubljana.

Čitatele in naročnike našega lista prosimo, da se v vseh zadevah, kjer žele nasvetov in poduka, obračajo na uredništvo »Slovenskega Doma«, ki odpre poseben predal za vprašanja in odgovore.

Posojilnica za ilir. bistriški kraj

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Trnovem

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 2. do 4. ure popoldne,

jih obrestuje po 4 1/2 %

ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega konec leta h kapitalu.

Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da ga bi zaračunala vlagateljem.

Za varnost vlog jamči 627 zadružnikov z vsem svojim premoženjem in rezervni zaklad z 49.971 K 81 h.

Posojila daje posojilnica po 5 1/2 % na osebni kredit in proti vknjižbi. 7 13-12

Prvi notranjski pogrebni zavod v Postojni

prireja pogrebe treh vrst: I., II. in III. razreda.

Ima bogato zalógo vseh potrebščin za mrličé kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene krste, čevlje, cvetlice, vence s trakovi in napisi ter voščene sveče.

Brzjav: Pogrebni zavod Postojna.

Za cenjena naročila se najtoleje priporoča

Prezema pogrebe po vsem Notranjskem.

Prvi notranjski pogrebni zavod v Postojni.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Del. glavnica K 5,000.000.

Stritarjeve ulice števil. 2. (Lastna hiša.)

Rezervni fond K 450.000.

Podružnica v Spljetu.

Podružnica v Celovcu.

Podružnica v Trstu.

Podružnica v Sarajevu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje vseh vrst po dnevnem kurzu.

74 20-17

*	*
* 	*
Popravila in preobleke točno in ceno.	Popravila in preobleke točno in ceno.
	
<p>Najcenejše solčnike in dežnike domačega izdelka priporoča 3 52-36</p> <p>Josip Vidmar — v Ljubljani —</p> <p>Pred Škofijo 19, Stari trg 4, Prešernova ulica 4.</p>	
	

JULIJ MEINL
veležgalnica kave
v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7.
Julija Meinla kavna
zmes je najfinejša, kar
kave sploh pride na trg.
Hupite enkrat za
poizkušnjo!

111

Ustanovljena 1882. Pošt. hranilnični račun št. 828.406. Telefon šte. 185.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice
registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti šte. 18, v Ljubljani
v lastnem združnem domu.

je imela koncem leta 1909
denarnega prometa
K 81,116.121.11
upravnega premoženja
K 20,775.510.59
Obre tuje hranilne vloge
po **4¹/₂ 0/0**
brez vsakega odbitka rentnega
davka, katerega plačuje po-
sojilnica sama za vložnike.

Uradne ure vsak dan
od 8.—12. In od 3.—4.

Sprejema tudi vloge v tekočem
računu v zvezi s čekovnim
prometom ter jih obrestuje od
dne vloge do dne dviga.
Stanje hranilnih vlog nad
kron 20,000.000.

Posojuje na zemljišča po 5¹/₄% z
1¹/₂% na amortizacijo ali pa po 5¹/₄%
brez amortizacije. Na menice pa po
6%. Posojilnica sprejema tudi vsak
drug načrt glede amortizacije dolga

Uradne ure vsak dan
od 8.—12. In od 3.—4.

3 52-47